
DANICA DIKOVIĆ

HELIKON

ČASOPIS ZA POEZIJU I POETIKU

Krajem prošle godine pojavio se u Beogradu »Helikon«, specijalistički časopis za poeziju i poetiku — jedini časopis ove vrste u Jugoslaviji. U Evropi postoje još samo tri, koja su posvećena poeziji. U Mađarskoj već više godina izlazi publikacija pod istim naslovom, ali ona — pored poezije i proze — objavljuje književnu i naučnu kritiku. Mađarska akademija nauka i umetnosti upravo je pokrenula izdavanje jednog novog časopisa — »Neohelikon« — koji će se baviti samo problemima književne teorije i nauke o književnosti.

»Helikon« izdaje Beogradski salon poezije. Časopis predstavlja višestruku novinu. U njemu se, pre svega, objavljuju pesme naših najmodernijih pesnika, bez obzira na njihova poetska stremljenja, ali, isto tako, i neobjavljene pesme starih, već priznatih pesnika. U časopisu, zatim, saraduju pesnici iz celog sveta, tako da se već u prvim brojevima pojavljuju značajni stvaraoci Indije, Japana, Italije, Francuske, Turske, Latinske Amerike. Pored toga, »Helikon« objavljuje prevode sa klasičnih jezika: od sanskritskog do starogrčkog i latinskog. Očevidno da časopis nastoji da obuhvati i pesničku tradiciju sa svih meridijana, i modernu poeziju. Modernu po stremljenjima. I po ostvarenim rezultatima. Time »Helikon« povezuje klasičnu tradiciju sa poetskim kazivanjem našeg vremena.

Od originalnih pesama naših pesnika, do sada objavljenih u časopisu, posebnu pažnju privlače: »Nasleđe« Desanke Maksimović, dve pesme Izeta Sarajlića, nekoliko pesama Branislava Petrovića, tri pesme Radivoja Pešića, »Statični soneti« Nika Grafenauera, »Fatamorgana« Nade Nakove i pesme Danka Andelinovića.

Svetomir Nastasijević, poznati kompozitor i muzikolog, objavio je u »Helikonu« šest neobjavljenih pesama svoga brata, Momčila Nastasijevića. Ovaj pesnički prilog će, nesumnjivo, izazvati živo interesovanje i naučne javnosti, i pravih poklonika poezije.

Veoma zanimljivu novinu predstavlja rubrika u kojoj »Helikon« objavljuje, u prevodu na nekoliko stranih jezika, najzapaženije primere naše poezije. Tako poetske vrednosti ovog podneblja postaju pristupačne čitavom svetu. Uprkos izvesnim — pojedinačnim — slabije prevedenim stihovima, vredi istaći: izvanredan prevod više pesama Vaska Pope na italijanski jezik (Đakomo Skoti); »Douleur Cachée« Dobriše Cesarića u prevodu Ljiljane Petrović i Žorža Mariona; verovatno originalnu pesmu Ljubiše Jocića, ispevanu na francuskom. Šteta je samo što se u ovim prevodima potkralo dosta stamparskih grešaka.

»Helikon« je — od poezije stranih pesnika — stampao po jednu pesmu tri latinska pesnika: Sulpicije, Katula i Marcijala u prevodu Mladena Atanasijevića. Deset nepoznatih pesama Pola Valerija, za čije objavljivanje je časopis dobio pristanak od kćeri velikog pesnika, Agate Ruar — Valeri. Poznata naša pesnikinja Mira Alečković objavila je nekoliko pesama najpoznatije indijske pesnikinje, Amrite Pritam. Ovi prepevi zvuče lepotom dveju srodnih duša.

Poseban kuriozitet i izrazitu vrednost predstavlja pristupna beseda Pabla Nerude, povodom dobijanja Nobelove nagrade za književnost. Časopis »Helikon« je jedini koji je našoj javnosti prezentirao integralni tekst ovog govora.

Privlačnost i specifičnu vrednost imaju i rubrike obuhvaćene pojmom *poetike*. To su kratke studije i eseji domaćih i stranih autora o problemima teorije i filosofije poezije, o novim pravcima i školama, o odnosima poezije prema drugim granama umetnosti.

Nekoliko studija i eseja, koji su se do sada pojavili u »Helikonu«, izazivaju posebno interesovanje. Dr Ksenija Atanasijević odvodi nas u duboke refleksije svojim kratkim ogleđom »Poezija i filosofija«. Japanolog Dejan Razić daje originalnu interpretaciju nekih vidova savremene japanske poezije, ilustrovanu pesmama u svom prevodu. Jugana Stojanović svojim nam je esejom još više približila dileme italijanske avangardne poezije. Robert Grejvs, predavanjem o Vergiliju, u prevodu dr Milenka Popovića, nastoji da sa puno literarno-istorijskih asocijacija opovrgne opravdanost tako ogromnog uticaja ovoga pesnika na zapadnu kulturu. Radojica Tautović ulazi, veoma nijansirano, u neke probleme strukturalne poetike, a Tome Sazdov vrlo znalački raspravlja o teoriji makedonskog stiha.

Veoma je aktuelna rubrika »*Sudbina pesništva danas*«, u kojoj savremeni svetski pesnici objavljuju svoje dileme i razmišljanja o krizi današnjeg pesništva. Tako Lućijano Morandini raspravlja o ekstremnim strujanjima u savremenoj italijanskoj poeziji, ezoteričnoj, koja se rađa u »laboratoriji« i »populističkoj«, koja »odzvanja« na trgovima i ulicama. Šerpens iz Belgije humanistički osvetljava tezu o mogućnosti da poezija duhovno obogati svet. Arman Monzo, između ostalog, razmišlja o odgovornosti pesnika danas. O njegovom »vidovnjaštvu«.

Vredna je pomena i rubrika *Portreti*, u kojoj se objavljuju stvaralačke biografije pesnika naše i stranih literatura.

I rubrika *Prikazi* nije stereotipna. U većini slučajeva njeni saradnici nastoje da modernim metodama i čvrstim argumentima dokažu, ili opovrgnu, vrednost recenziranih dela.

Časopis »Helikon« već u svojim prvim brojevima iskristalisao je svoju fizionomiju i predstavio se kao publikacija koja, polazeći od veoma strogog kriterijuma, neguje sve vidove domaće i strane poezije. Predviđene rubrike su veoma inventivne i sačinjavaju njegovu celovitu strukturu. Brižljivost, kojom se časopisu pristupalo, ogleda se i u poetskom naslovu, i u čitavoj tehničkoj opremi. Zbog svih tih odlika, pozitivne ocene koje je »Helikon« već dobio u Italiji i nekim drugim zemljama sasvim su shvatljive — i opravdane.

Ali, kao svaki značajni pothvat, i ovaj — prirodno — ima svojih slabosti. Nedostaje više priloga iz poezije svih naših krajeva, čime bi se dobila celovitija panorama vrhunskih dostignuća iz »Aoidine oblasti«. Valjalo bi, zatim, više pažnje posvetiti domaćem eseju i ogledima o problemima naše poezije. Jedan deo kritičkih prikaza je, ipak, na nivou dosta sumarne žurnalistike i deskripcije.

Na kraju, nadamo se da će »Helikon« u narednim brojevima — na to ga obavezuje i njegov simbolični naslov — objavljivati stihove i eseje iz grčke poezije i poetike.